

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 31.1.2025
COM(2025) 20 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN**

**referitor la aplicarea Regulamentului (CE) nr. 864/2007 privind legea aplicabilă
obligațiilor necontractuale (Regulamentul Roma II)**

{SWD(2025) 9 final}

Glosar

Termen	Semnificație sau definiție
Convenția HCCH din 1971	<u>Convenția Conferinței de la Haga de Drept Internațional Privat din 4 mai 1971 privind legea aplicabilă accidentelor rutiere.</u>
Studiul din 2021	<u>Studiu referitor la Regulamentul (CE) nr. 864/2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II), realizat de British Institute of International and Comparative Law and Civic Consulting.</u> Studiul evaluează experiența practică și problemele de interpretare în ceea ce privește aplicarea Regulamentului Roma II în perioada 2010-2020. A se vedea rezumatul din secțiunea 2 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește prezentul raport („documentul de lucru”).
Chestionarul din 2023	Chestionar transmis statelor membre ale UE în 2023 pentru a colecta informații actualizate privind aplicarea Regulamentului Roma II. A se vedea secțiunea 3 din documentul de lucru.
Directiva anti-SLAPP	Directiva (UE) 2024/1069 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 aprilie 2024 privind protecția împotriva cererilor vădit neîntemeiate sau a procedurilor judiciare abuzive împotriva persoanelor implicate în acțiuni de mobilizare publică („acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice”), JO L, 2024/1069, 16.4.2024.
Regulamentul Bruxelles Ia	Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (reformare), JO L 351, 20.12.2012, p. 1.
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene.
UE	Uniunea Europeană.
RGPD	Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date, JO L 119, 4.5.2016, p. 1.
SM	Stat(e) membru(e) al(e) Uniunii Europene.
Regulamentul Roma I	Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I), JO L 177, 4.7.2008, p. 6.
Regulamentul Roma II	Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale („Roma II”), JO L 199, 31.7.2007, p. 40.
SLAPP	Acțiune strategică în justiție împotriva mobilizării publice.
Studiul privind aplicarea dreptului străin	<u>Studiul intitulat <i>The Application of Foreign Law in Civil Matters in the EU Member States and Its Perspectives For the Future</i>, realizat în 2011 de Institutul elvețian de drept comparat.</u> A se vedea rezumatul din secțiunea 2 din documentul de lucru.
Studiul privind viața privată	<u>Studiul intitulat <i>Comparative Study on the Situation in the 27 EU Countries as regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising out of Violations of Privacy and Rights Relating to Personality</i>, realizat în 2009 de MainStrat.</u> A se vedea rezumatul din secțiunea 2 din documentul de lucru.

Studiul privind accidentele rutiere	Studiul realizat în 2009 de Demolin, Brulard, Barthelemy – Hoche – Compensation of Victims of Cross-border Road Traffic Accidents in the EU: Comparison of National Practices, Analysis of Problems and Evaluation of Options for Improving the Position of Cross-border Victims. A se vedea rezumatul din secțiunea 2 din documentul de lucru.
-------------------------------------	--

1. INTRODUCERE

La 11 iulie 2007, Uniunea Europeană a adoptat [Regulamentul \(CE\) nr. 864/2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale](#) („Roma II”), care armonizează normele statelor membre privind conflictul de legi în cazul obligațiilor necontractuale. Acesta a intrat în vigoare la 11 ianuarie 2009.

Regulamentul Roma II stabilește un cadru juridic pentru a determina care drept material național se aplică în UE în litigiile transfrontaliere implicând obligații necontractuale, în special în cazul faptelor ilicite. Grație normelor uniforme prevăzute pentru soluționarea conflictelor de legi în UE, Regulamentul Roma II sporește securitatea juridică, previzibilitatea și echitatea în cauzele civile și comerciale care implică mai multe țări. Fără a modifica normele materiale ale statelor membre privind obligațiile necontractuale, regulamentul garantează că, indiferent de locul în care este introdusă acțiunea în Uniune, este aplicabil același drept material. Aceste elemente fac din Regulamentul Roma II un element fundamental al legislației UE privind conflictele de legi, prin care se abordează probleme esențiale care apar într-un context european din ce în ce mai interconectat și se asigură faptul că litigiile necontractuale sunt tratate cu un grad ridicat de coerență și consecvență în întreaga UE.

Prezentul raport cuprinde prima evaluare generală a aplicării regulamentului începând din 2009 și se bazează, printre altele, pe mai multe studii, pe o analiză a jurisprudenței CJUE și a instanțelor judecătorești naționale, pe alte consultări, precum și pe rapoarte academice și de altă natură. Perioada lungă care face obiectul evaluării a permis Comisiei să acumuleze suficientă experiență în ceea ce privește aplicarea regulamentului. În raport se analizează, de asemenea, o serie de aspecte noi și emergente, cum ar fi inteligența artificială, amploarea tot mai mare a activităților online și SLAPP.

Conform clauzei de revizuire a regulamentului, s-au realizat trei studii specifice, și anume:¹ [unul privind accidentele rutiere \(2009\)](#), [unul privind dreptul la viață privată și drepturile referitoare la personalitate \(2009\)](#) și [unul privind aplicarea dreptului străin \(2011\)](#).

Pe lângă aceste studii, Comisia a evaluat experiența practică legată de aplicarea Regulamentului Roma II prin întrebări adresate statelor membre („SM”) și instanțelor judecătorești și autorităților acestora. Din prima astfel de colectare de informații din 2012 a reieșit că, în general, Regulamentul Roma II funcționa bine, dar că experiența practică în ceea ce privește aplicarea sa și jurisprudența relevantă erau încă limitate la momentul respectiv. A doua colectare de informații a avut loc în 2023 („chestionarul din 2023”)² și a inclus întrebări specifice privind domeniile deja acoperite de studiile anterioare. În plus, Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială s-a reunit de două ori, în 2012 și 2023, pentru a discuta funcționarea Regulamentului Roma II.

¹ Pentru detalii privind studiile, a se vedea secțiunea 2 din documentul de lucru.

² Pentru detalii privind chestionarul, a se vedea secțiunea 3 din documentul de lucru.

În fine, în cadrul monitorizării pe termen lung a aplicării regulamentului și în vederea pregătirii prezentului raport, Comisia a comandat în 2021 un studiu extern care să cartografieze aplicarea Regulamentului Roma II din 2010 până în 2020 („[Studiul din 2021](#)”).

Prezentul raport se bazează pe aceste surse pentru a evidenția principalele constatări cu privire la aplicarea Regulamentului Roma II. În document de lucru al serviciilor Comisiei („documentul de lucru”) care însoțește prezentul raport sunt incluse informații suplimentare, inclusiv explicații mai detaliate care depășesc sfera raportului, jurisprudența și sursele utilizate.

2. PREZENTARE GENERALĂ A APLICĂRII REGULAMENTULUI ROMA II

2.1. Domeniul de aplicare

Regulamentul Roma II stabilește norme privind legea aplicabilă **obligățiilor necontractuale care au apărut sau sunt susceptibile să apară în cadrul procedurilor transfrontaliere în materie civilă și comercială**. Printre acestea se numără domenii importante, cum ar fi răspunderea în cazul accidentelor rutiere, încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, concurența neloială și actele care îngreună libera concurență, daunele aduse mediului sau răspunderea pentru produse.

Dispozițiile care definesc domeniul de aplicare material al Regulamentului Roma II nu au ridicat probleme majore în practică³. Cu toate acestea, în pofida jurisprudenței CJUE care clarifică termenul „obligății necontractuale”⁴, există încă domenii în care, în absența jurisprudenței, persistă incertitudini cu privire la clasificarea anumitor acțiuni drept contractuale sau necontractuale, cum ar fi efectele de protecție ale anumitor contracte pentru terți și obligațiile care decurg din oferirea sau anunțarea unui premiu promoțional. În plus, interpretarea excluderilor specifice din domeniul de aplicare [în special cele de la articolul 1 alineatul (2) literele (c) și (d)⁵] face încă obiectul dezbatelor. Cu toate acestea, s-a convenit, în general, că aceste provocări legate de stabilirea domeniului de aplicare al Regulamentului Roma II pot fi soluționate prin jurisprudența viitoare.

Pe de altă parte, excluderea din domeniul de aplicare a „obligățiilor necontractuale care decurg din atingeri aduse vieții private și ale drepturilor referitoare la personalitate, inclusiv calomnia” rămâne un aspect controversat în rândul experților, fiind solicitate măsuri legislative⁶.

2.2 Norme privind legea aplicabilă faptelor ilicite

În temeiul Regulamentului Roma II, norma implicită este că legea aplicabilă unei obligații necontractuale care decurge dintr-o faptă ilicită este **legea țării în care s-a produs prejudiciul** [articolul 4 alineatul (1), normă denumită și *lex loci damni*], cu norme specifice la articolul 4 alineatul (2) (legea țării în care au reședința obișnuită atât victima, cât și autorul faptei ilicite) și alineatul (3) (o legătură vădit mai strânsă), aceasta din urmă oferind un mecanism de flexibilitate pentru a aborda cazurile în care este posibil ca norma generală să nu ducă la rezultatul juridic cel mai adecvat. Acest cadru asigură securitatea juridică și previzibilitatea în ceea ce privește legea aplicabilă în majoritatea cazurilor. Aplicarea normei generale a fost în

³ A se vedea se vedea secțiunea 1 din documentul de lucru privind incertitudinile rămase legate de caracterizarea anumitor acțiuni specifice.

⁴ A se vedea se vedea secțiunea 4 din documentul de lucru pentru jurisprudență.

⁵ A se vedea se vedea secțiunea 4 din documentul de lucru, cauza pendinte *Wunner*.

⁶ Pentru detalii, a se vedea capitolul 3.1.

mare parte neproblematică, deși există în continuare unele întrebări cu privire la aplicarea normei în cazul victimelor indirecte, al faptelor ilicite în care sunt implicate mai mult de două părți și al localizării prejudiciului în cazul pierderilor pur financiare/economice, în special în cazul faptelor ilicite comise pe piața financiară⁷.

Regulamentul Roma II prevede, de asemenea, mai multe norme specifice adaptate situațiilor în care norma generală ar putea să nu fie suficientă și adecvată. Printre acestea se numără dispozițiile referitoare la răspunderea pentru produse (articolul 5), la concurența neloială și actele care îngreșează libera concurență (articolul 6), la daunele aduse mediului (articolul 7), la încălcările drepturilor de proprietate intelectuală („PI”) (articolul 8) și la acțiunile sindicale (articolul 9). Aceste norme adaptate urmăresc să ofere soluții la limitările normei generale, însă definirea domeniului lor de aplicare poate cauza, de asemenea, dificultăți. De exemplu, persistă probleme în ceea ce privește interpretarea termenului „produs” în legătură cu răspunderea pentru produse⁸ și în ceea ce privește drepturile de proprietate intelectuală care intră sub incidența articolului 8⁹.

La un nivel mai general, s-au raportat probleme atunci când factorii de legătură duc la aplicarea mai multor legi diferite într-un singur litigiu, în special în ceea ce privește drepturile de autor: instanțele au dificultăți să aplice legile străine cu un nivel suficient de cunoștințe, cresc costurile tranzacțiilor, cum ar fi traducerea și expertiza, și, în cele din urmă, se creează incertitudini privind rezultatul procedurilor¹⁰. Acest fenomen, care poate necesita aplicarea simultană a unei combinații complexe de legi aplicabile unui singur litigiu, se materializează în special în cazul faptelor ilicite comise online, atunci când (i) prejudiciul se poate produce simultan în mai multe țări sau atunci când (ii) o singură acțiune poate încălca drepturi de proprietate intelectuală, în special drepturi de autor, în mai multe țări. Probleme similare pot apărea, de exemplu, în cazul acțiunilor colective în despăgubire sau al accidentelor cu un număr mare de victime. Există mai multe sugestii cu privire la modul de abordare a problemei aplicării simultane a mai multor legi, în special în domeniul încălcărilor drepturilor de autor. Astfel cum se detaliază în secțiunea 1 din documentul de lucru, unele dintre aceste sugestii includ modificări legislative ale Regulamentului Roma II¹¹.

2.3 Alte norme ale Regulamentului Roma II

Regulamentul Roma II include și norme privind legea aplicabilă în cazuri de „îmbogățire fără justă cauză, *negotiorum gestio* și *culpa in contrahendo*” (capitolul III). Capitolul IV prevede apoi posibilitatea ca părțile să aleagă, de comun acord, legea care să reglementeze obligațiile necontractuale născute între ele. Aplicarea acestor dispoziții nu este, în general, dificilă, fiind raportate puține probleme¹².

⁷ Pentru faptele ilicite comise pe piața financiară, a se vedea capitolul 3.3. Pentru alte detalii, a se vedea secțiunea 1 din documentul de lucru.

⁸ A se vedea secțiunea 1 punctul 1.2.2 din documentul de lucru. Întrebarea este dacă termenul „produs” de la primul paragraf se referă și la (i) un produs care nu este exact același articol ca produsul cu defecte în cauză, dar face parte din aceeași tranșă sau aceeași serie a producătorului și, prin urmare, prezintă doar diferențe minore (de exemplu în ceea ce privește marcajul sau ambalajul) sau la (ii) orice produs de același tip.

⁹ În pofida listei neexhaustive a drepturilor de proprietate intelectuală din considerentul 26.

¹⁰ [Study on Cross-border Enforcement of Intellectual Property Rights in the EU](#), 2021, p. 57, 58.

¹¹ De exemplu, să se aplice legătura cea mai strânsă cu încălcarea ca factor de legătură relevant sau să se permită, contrar actualului articol 8 alineatul (3) din Regulamentul Roma II, alegerea legii aplicabile.

¹² Pentru detalii, a se vedea secțiunea 1 din documentul de lucru.

2.4 Norme comune, alte dispoziții și dispoziții finale

Capitolele din Regulamentul Roma II privind normele comune, alte dispoziții și dispozițiile finale funcționează, în general, fără probleme majore. Cu toate acestea, relația cu convențiile internaționale și alte instrumente existente, în special cu [Convenția HCCH din 1971 privind legea aplicabilă accidentelor rutiere](#), a generat o serie de dificultăți practice legate de existența a două regimuri privind conflictul de legi pentru acțiunile care decurg din accidentele rutiere transfrontaliere, astfel cum se detaliază în secțiunea 1 din documentul de lucru.

3. APLICAREA REGULAMENTULUI ROMA II ÎN DOMENII SELECTATE

3.1 Viața privată, drepturile referitoare la personalitate, inclusiv calomnia, și SLAPP

Obligațiile necontractuale care decurg din atingeri aduse vieții private și drepturilor referitoare la personalitate, inclusiv calomnia, au fost excluse din domeniul de aplicare al Regulamentului Roma II, deoarece în cursul negocierilor legislative nu s-a ajuns la niciun acord cu privire la un factor de legătură adecvat pentru acest domeniu de fapte ilicite. Faptele ilicite legate de viața privată necesită obținerea unui echilibru între drepturile fundamentale contradictorii la libertatea de exprimare și de informare, pe de o parte, și la viața privată și la reputație, pe de altă parte. În sistemele juridice și constituționale ale statelor membre, acest echilibru este asigurat în diferite moduri. Aceste diferențe în ceea ce privește abordările legislative¹³ și rolul esențial pe care îl joacă libertatea de exprimare în societățile democratice au fost unii dintre factorii determinanți care au stat la baza excluderii acțiunilor legate de viața privată din domeniul de aplicare al Regulamentului Roma II, în absența unui consens cu privire la un factor de legătură adecvat.

Prin urmare, legislația aplicabilă în astfel de cauze continuă să fie determinată de normele naționale privind conflictul de legi din fiecare stat membru, norme care prezintă divergențe semnificative. Existența acestui mozaic juridic îngreunează anticiparea legii care va fi aplicabile în cauzele transfrontaliere în materie de încălcare a vieții private și, prin urmare, anticiparea rezultatului litigiului.

Criticile privind excluderea acestui grup important de acțiuni din domeniul de aplicare al Regulamentului Roma II par să fie generalizate. De exemplu, profesioniștii și părțile interesate care au răspuns la sondajele efectuate în contextul [Studiului privind viața privată](#) și al [Studiului din 2021](#) au declarat, în general, că situația actuală este nesatisfăcătoare. În plus, în răspunsurile lor din 2023, majoritatea statelor membre au fost de părere că normele privind conflictul de legi în acest domeniu ar trebui să fie armonizate mai bine. Nu au părut să existe poziții rigide care să excludă intrarea în viitor a acestor fapte ilicite sub incidența Regulamentului Roma II; cu toate acestea, unele state membre au exprimat îndoieli cu privire la posibilitatea găsirii unui factor de legătură uniform acceptabil care să asigure un echilibru adecvat între drepturile și interesele aflate în conflict.

¹³ În special abordarea legislativă a Regatului Unit, care favoriza în mod considerabil reclamantul în cauzele de calomnie, a fost, la momentul respectiv, net diferită de cea a majorității celorlalte state membre. A se vedea [Studiul privind viața privată](#).

De la adoptarea Regulamentului Roma II s-au făcut mai multe propuneri privind un factor de legătură adecvat. În plus, s-au desfășurat și alte lucrări pe tema vieții private și a drepturilor referitoare la personalitate. Printre acestea se numără:

- **Studiul din 2008 privind viața privată și acțiunile subsecvente ale Parlamentului European:** [Studiul privind viața privată](#), detaliat în secțiunea 2 din documentul de lucru, a cartografiat normele statelor membre referitoare la viața privată și a identificat soluții posibile la dificultățile care apar în absența unei norme în Regulamentul Roma II. Studiul a arătat, de asemenea, un sprijin covârșitor în favoarea armonizării legii aplicabile calomniei.

În urma publicării Studiului din 2008, Parlamentul European a adoptat, în 2012, o [rezoluție](#) în care a propus completarea Regulamentului Roma II cu o normă privind conflictul de legi în cauzele legate de viața privată și drepturile referitoare la personalitate care să se bazeze pe principiul *lex loci damni*, cu unele limitări¹⁴.

- **RGPD:** Regulamentul (UE) 2016/679 („RGPD”), aplicabil protecției datelor cu caracter personal ale persoanelor fizice în UE începând din 2018, armonizează, la articolele 79 și 82, anumite aspecte ale asigurării respectării legislației în materie de protecție a datelor prin structuri din sectorul privat¹⁵. Aceste dispoziții conțin norme de fond privind dreptul la o cale de atac judiciară eficientă împotriva operatorilor și a persoanelor împuternicite de operatori și dreptul de a solicita despăgubiri de la operatorii de date și de la persoanele împuternicite de operatori pentru prejudiciile suferite de persoane fizice ca urmare a încălcărilor RGPD.

În cazul în care în Regulamentul Roma II s-ar include o normă privind legea aplicabilă dreptului la viață privată și drepturilor referitoare la personalitate, interacțiunea cu RGPD va trebui analizată în detaliu. Dacă în ceea ce privește aspectele dreptului la despăgubiri care au fost reglementate în mod uniform în RGPD, desemnarea legii unui anumit stat membru mai degrabă decât al altuia ca lege aplicabilă în temeiul Regulamentului Roma II nu ar avea consecințe practice, acest lucru nu ar fi valabil pentru aspectele dreptului menționat care nu au fost abordate în RGPD¹⁶.

- **Regulamentul Bruxelles Ia și jurisprudența aferentă:** normele internaționale în materie de competență privind încălcarea dreptului la viață privată și a drepturilor referitoare la personalitate, precum și acțiunile pentru calomnie sunt reglementate de

¹⁴ Mai precis, în temeiul rezoluției, ar trebui să se aplice legea țării în care s-a(u) produs cel(e) mai important(e) element(e) al(e) pierderii sau prejudiciului. Cu toate acestea, în cazul în care pârâtul nu avea în mod rezonabil cum să prevadă că actul său va avea consecințe semnificative în țara respectivă, ar urma să se aplice legea țării în care pârâtul are reședința obișnuită.

¹⁵ RGPD se limitează la prelucrarea datelor cu caracter personal și nu acoperă alte încălcări ale dreptului la viață privată.

¹⁶ De exemplu, în absența unor norme privind cuantificarea prejudiciilor în RGPD, sarcina de a prevedea astfel de norme îi revine sistemului juridic al fiecărui stat membru, sub rezerva respectării principiilor echivalenței și eficacității. Desigur, legea aplicabilă a unui stat membru în temeiul Regulamentului Roma II poate avea, de asemenea, consecințe practice în ceea ce privește acțiunile referitoare la date fără caracter personal și, prin urmare, nereglementate de RGPD, cum ar fi acțiunile bazate pe prelucrarea datelor persoanelor decedate sau ale persoanelor juridice.

Regulamentul Bruxelles Ia. Într-o serie de decizii preliminare pronunțate în decursul unei perioade lungi de timp, CJUE a avut ocazia să clarifice aceste norme, în special noțiunea de loc al materializării prejudiciului în cazul calomniei, atât în publicații pe hârtie, cât și pe internet¹⁷. În consecință, în temeiul Regulamentului Bruxelles Ia este posibil să se introducă o acțiune în despăgubire pentru calomnie în mai multe jurisdicții, la alegerea reclamantului¹⁸.

În practică, având în vedere atât gama de jurisdicții disponibile, cât și absența unei norme uniforme privind legea aplicabilă în UE, reclamantii aleg adesea să introducă acțiuni în instanța cu legea aplicabilă cea mai favorabilă. În unele cazuri¹⁹, instanța respectivă poate avea o legătură destul de marginală cu litigiul în discuție. Acest lucru poate crea un teren fertil pentru strategii de hărțuire judiciară, cum ar fi în contextul SLAPP.

- **SLAPP** („Acțiuni strategice în justiție împotriva mobilizării publice”) sunt proceduri judiciare – de regulă, acțiuni pentru calomnie sau pentru încălcarea dreptului la viața privată – care nu sunt introduse pentru a invoca sau a exercita cu adevărat un drept, ci au ca scop principal să împiedice, să restricționeze sau să sancționeze mobilizarea publică. Printre indiciile privind un astfel de scop se numără, de exemplu, natura excesivă a acțiunii, inițierea unor proceduri multiple sau utilizarea cu rea-credință a tacticilor procedurale. În cazul în care SLAPP au o dimensiune transfrontalieră, reclamantii pot iniția proceduri într-o jurisdicție pe care o percep ca fiind favorabilă sau în care costurile suportate de pârât sunt deosebit de ridicate sau chiar în mai multe jurisdicții.

Având în vedere creșterea acestui fenomen în UE și riscul pe care îl implică pentru libertatea de exprimare și libertatea mass-mediei prin împiedicarea dezbaterii publice, UE a adoptat în 2024 [Directiva anti-SLAPP](#), pentru a asigura garanții procedurale adecvate împotriva unor astfel de litigii abuzive. În cursul negocierilor, [Parlamentul European a propus](#) includerea unei norme speciale privind conflictul de legi, dar, în cele din urmă, colegiitorii au convenit că aspectele specifice SLAPP ale normelor privind legea aplicabilă ar trebui să fie evaluate în cursul oricărei revizuii viitoare a Regulamentului Roma II.

Fenomenul recent al SLAPP evidențiază în mod specific faptul că problemele cauzate de multiplicarea jurisdicțiilor disponibile și de absența unei norme privind conflictul de legi în cazurile de calomnie și în cele legate de viața privată pot fi exploatate în mod abuziv pentru a împiedica participarea publicului. Totuși, aceste probleme sunt comune tuturor cazurilor de calomnie și celor legate de viața privată. Prin urmare, dacă în Regulamentul Roma II s-ar adăuga o normă privind conflictul de legi, aceasta ar trebui,

¹⁷ Pentru detalii privind jurisprudența, a se vedea paginile 113 și 114 din [Studiul din 2023 privind aplicarea Regulamentului Bruxelles Ia](#).

¹⁸ Pe lângă instanța cu competență generală determinată de domiciliul pârâtului, „locul materializării prejudiciului” include locul în care victima își are „centrul de interese” ca instanță în care poate fi revendicat întregul prejudiciu, chiar dacă numai în contextul unei calomnii online, precum și fiecare stat membru în care este accesibil conținutul calomniator, dar numai în ceea ce privește prejudiciul cauzat în statul membru respectiv.

¹⁹ De exemplu, cauza Gtflix TV. A se vedea secțiunea 4 din documentul de lucru.

eventual, să se aplice în mod general cazurilor de încălcare a vieții private și a drepturilor referitoare la personalitate, indiferent dacă respectivele cazuri sunt abuzive sau nu. Statele membre consultate cu privire la acest aspect au convenit, de asemenea, că orice eventuală normă adăugată în Regulamentul Roma II ar trebui să fie una generală²⁰.

În concluzie, pare să existe o masă critică de argumente pentru a lua în considerare o modificare a Regulamentului Roma II care să includă în domeniul de aplicare *obligățiile necontractuale care decurg din atingeri aduse vieții private și ale drepturilor legate de personalitate, inclusiv din calomnie*. În contextul acestei analize, trebuie să fie evaluate în mod cuprinzător interacțiunea cu Regulamentul Bruxelles Ia și opțiunile potrivite pentru o normă adecvată privind conflictul de legi.

3.2 Inteligența artificială („IA”)

Viitoarea aplicare a Regulamentului Roma II în cauzele privind obligații necontractuale legate de utilizarea IA va fi influențată de evoluția sistemelor juridice materiale ca răspuns la litigiile legate de IA. Pe măsură ce tot mai multe cauze care implică IA vor fi înaintate instanțelor și tehnologia va avansa, sistemele juridice vor trebui să se adapteze și să dezvolte cadre pentru a aborda provocările prezentate de IA. Acestea pot include stabilirea răspunderii, stabilirea de norme în materie de diligență și definirea responsabilităților juridice în contexte legate de IA. Dezvoltarea continuă a tehnologiei și a peisajului juridic în ceea ce privește normele materiale care reglementează utilizarea IA va genera întrebări privind aplicarea Regulamentului Roma II în cauzele legate de IA în viitor²¹.

Cu toate acestea, deoarece identificarea abordărilor adecvate pentru a face față complexităților legate de utilizarea pe scară tot mai largă a IA se află încă la început, este dificil să se evalueze dacă și în ce măsură ar putea fi necesar să se includă norme specifice în Regulamentul Roma II. În contribuțiile lor, majoritatea statelor membre au fost de acord că există puțină experiență practică cu problemele legate de alegerea legii în cauzele care implică utilizarea IA și, în cazul în care s-a sugerat existența unor probleme potențiale, acestea nu au fost specificate. S-a precizat că ar fi prematur să se caute soluții la probleme fără a aștepta să se înțeleagă care ar putea fi aceste probleme și s-a formulat întrebarea dacă chiar ar trebui să se ia în considerare adoptarea unor norme speciale pentru răspunderea în materie de IA, având în vedere că Regulamentul Roma II este în mod deliberat neutru din punct de vedere tehnologic.

²⁰ A se vedea se vedea secțiunea 3 din documentul de lucru privind chestionarul din 2023. Mai multe state membre au declarat că nu cunoșteau dificultățile considerabile cu care se confruntă victimele SLAPP într-un context transfrontalier sau au afirmat că este posibil ca o abordare uniformă la nivelul UE a normelor privind conflictul de legi să nu atenueze dificultățile respective. În schimb, un stat membru a susținut în mod expres că, dacă s-ar prevedea o lege aplicabilă uniformă, exercitarea dreptului la apărare ar fi simplificată.

²¹ A se vedea [Propunerea de directivă privind adaptarea normelor în materie de răspundere civilă extracontractuală la inteligența artificială \(Directiva privind răspunderea în materie de IA\)](#), COM(2022) 496 final. Propunerea nu conține norme privind conflictul de legi și, deși armonizarea reduce diferențele la nivel de rezultate care ar putea decurge din aplicarea legii naționale a unuia sau a altuia dintre statele membre, aceasta abordează doar elemente foarte specifice legate de divulgarea probelor și de sarcina probei și, chiar și în cadrul domeniului său de aplicare limitat, reprezintă o armonizare minimă, astfel încât vor exista în continuare diferențe.

Această abordare în general prudentă a fost urmată și de [Studiul din 2021](#), care a evidențiat lipsa exemplurilor practice în acest domeniu și faptul că sistemele juridice nu își definiseră încă abordarea în ceea ce privește impunerea răspunderii materiale, în special dacă răspunderea principală ar trebui să îi revină producătorului sau utilizatorului sistemului de IA.

În acest context, se poate concluziona că, sub rezerva unei analize suplimentare, nu este încă momentul să se aibă în vedere eventuale modificări ale Regulamentului Roma II pentru a introduce norme specifice IA.

3.3 Faptele ilicite comise pe piața financiară și răspunderea pentru prospecte

Aplicarea Regulamentului Roma II în cazul faptelor ilicite comise pe piața financiară și al răspunderii pentru prospecte a fost dezbătută frecvent, mai ales în mediul academic. În special, a făcut obiectul controverselor modul de aplicare a articolului 4 în cazul obligațiilor necontractuale care decurg dintr-o faptă ilicită comisă pe piața financiară. Unii autori susțin că norma generală de la articolul 4 din Regulamentul Roma II nu este adecvată pentru a reglementa **cazurile de fapte ilicite comise pe piața financiară, inclusiv cazurile de răspundere pentru prospecte**, deoarece prejudiciul suferit este doar de natură pur economică, iar localizarea sa pe baza principiului *lex loci damni* este, prin urmare, complicată. În plus, în funcție de interpretarea articolului 4 alineatul (1), în situațiile în care investitorii afectați sau conturile acestora sunt situate în diferite țări, emitenții (sau alte persoane răspunzătoare) pot face obiectul unor acțiuni în temeiul mai multor regimuri juridice pentru un singur act, cum ar fi includerea unor declarații incorecte într-un prospect.

Problema modului de localizare a pierderilor pur financiare în temeiul Regulamentului Roma II nu se limitează la cazurile de fapte ilicite comise pe piața financiară²², dar a fost ridicată cel mai frecvent în acest context. În contextul stabilirii competenței în temeiul Regulamentului Bruxelles Ia, CJUE i-au fost adresate mai multe trimiteri preliminare privind localizarea pierderilor financiare, dar nu s-a stabilit încă nicio jurisprudență clară cu privire la această chestiune²³. Transferul acestor decizii către contextul Regulamentului Roma II ar putea cauza rezultate nedorite, inclusiv o fragmentare a legii aplicabile aceleiași fapte ilicite comise pe piața financiară²⁴. Fragmentarea legii aplicabile ar îngreuna, de asemenea, acțiunile colective ale investitorilor și ar conduce la diferențe posibil nejustificate între investitori în ceea ce privește standardele de protecție. În plus, poate fi dificil să se prevadă legea în prealabil, deoarece tranzacțiile cu instrumente financiare au loc de obicei pe piețele secundare, iar emitentul (sau intermediarul) de obicei nu cunoaște reședința obișnuită a investitorului sau locul de stabilire a băncii unde este deținut contul.

²² A se vedea, de exemplu, cauza pendinte Wunner, în care se solicită CJUE să stabilească „locul unde s-a produs prejudiciul” într-o cauză de răspundere delictuală pentru pierderi din jocurile de noroc.

²³ CJUE a statuat, de exemplu în cauza Kolassa, că prejudiciul rezultat din informarea greșită într-un prospect s-a produs la domiciliul investitorului dacă acest loc coincide cu locul de stabilire a băncii care gestionează contul investitorului. În schimb, în cea mai recentă hotărâre a sa, VEB/BP, CJUE a exprimat opinia mai strictă potrivit căreia locul materializării prejudiciului nu este statul membru în care este stabilită banca sau întreprinderea de investiții în registrul căreia este înscris contul, atunci când întreprinderea menționată nu este supusă unor obligații legale de publicitate în acest stat membru.

²⁴ Aceasta ar fi situația mai ales dacă s-ar urma linia de jurisprudență care localizează prejudiciul financiar în țara în care este deținut contul investitorului.

S-au propus diferite opțiuni pentru o soluție adecvată. De exemplu, unii specialiști au sugerat ca articolul 4 să fie (re)interpretat în lumina jurisprudenței pe baza unui text neschimbat pentru a aborda incertitudinea cu privire la locul prejudiciului. În special, se susține adesea că acest loc ar trebui să corespundă pieței financiare afectate relevante. Alte sugestii au inclus, de exemplu, utilizarea clauzei derogatorii de la articolul 4 alineatul (3), rezultând astfel o singură lege aplicabilă întregului litigiu, cum ar fi legea țării în care sunt cotate sau admise la tranzacționare titlurile de valoare.

În mod alternativ, pentru a aborda aceste preocupări în mod global, s-a propus modificarea Regulamentului Roma II pentru a stabili o normă specială privind conflictul de legi în ceea ce privește obligațiile necontractuale care decurg din fapte ilicite comise pe o piață financiară, inclusiv răspunderea pentru prospecte²⁵. Această normă ar putea supune **aceste obligații legii țării în care se află piața relevantă (piața pe care instrumentul financiar afectat a fost admis la tranzacționare)**. Cu toate acestea, se pune întrebarea dacă o astfel de normă ar funcționa în toate cazurile, inclusiv în cazul instrumentelor financiare necotate (vânzări extrabursiere). Deși introducerea unei norme privind conflictul de legi centrate pe piața reglementată relevantă pare să fie preferată de majoritatea specialiștilor, există și alte propuneri²⁶.

Statele membre au raportat, la fel ca [Studiul din 2021](#)²⁷, că au existat puține cauze care implică fapte ilicite transfrontaliere comise pe piața financiară și răspunderea pentru prospecte și că problemele conexe legate de aplicarea Regulamentului Roma II au fost, prin urmare, limitate. Pe de altă parte, trei state membre au raportat dificultăți practice în ceea ce privește aplicarea Regulamentului Roma II în cazul acestui tip de fapte ilicite și au propus luarea în considerare a unei norme speciale privind conflictul de legi în acest domeniu. A fost recomandată fie legea țării pe a cărei piață sunt cotate titlurile de valoare, fie legea țării în care emitentul are sediul social.

Deși problema este ridicată în special de mediul academic, deciziile preliminare ale CJUE în contextul stabilirii competenței în cazul faptelor ilicite comise pe piața financiară și al răspunderii pentru prospecte arată că localizarea pierderilor financiare devine o problemă relevantă și în rândul practicienilor. Ar trebui, așadar, să se examineze mai în detaliu modul de abordare a cauzelor în care prejudiciile sunt de natură pur economică, eventual prin includerea în Regulamentul Roma II a unei norme speciale privind conflictul de legi care să reglementeze faptele ilicite comise pe piața financiară și răspunderea pentru prospecte sau prin lăsarea deciziei la latitudinea interpretării instanțelor.

3.4 Acțiunile colective în despăgubire și cauze care implică mai multe părți

Scenariile multistatale care implică cazuri de răspundere pentru produse, acte de concurență neloială și acte care restrâng libera concurență, răspunderea pentru prospecte, accidente în care sunt implicate mai multe vehicule sau cazuri de prejudicii colective aduse consumatorilor sunt

²⁵ A se vedea, de exemplu, Rezoluția Consiliului german privind dreptul internațional privat din 31. 3. 2012, IPRax 2012/5 p. 471, în care se sugerează introducerea unei norme speciale privind conflictul de legi pentru faptele ilicite de natură financiară care să se bazeze pe țara în care este tranzacționat instrumentul financiar afectat. Există, de asemenea, o clauză derogatorie și o clauză pentru instrumentele tranzacționate în mai multe locuri de tranzacționare, pe lângă o propunere de modificare a considerentelor. A se vedea, de asemenea, [Studiul din 2021](#), p. 34.

²⁶ Pentru exemple, a se vedea [Studiul din 2021](#), p. 33 și 239.

²⁷ p. 396.

câteva dintre exemplele în care un grup de victime poate suferi prejudicii ca urmare a aceluiași act. În aceste situații, în care o acțiune colectivă urmărește despăgubirea tuturor membrilor grupului prejudiciat, prejudiciul trebuie să fie localizat în mod independent și separat pentru fiecare cerere și pentru fiecare victimă. Prin urmare, în acțiunile colective în despăgubire este posibil ca instanța sesizată să fie nevoită să aplice mai multe legi materiale cererilor diferitelor reclamanți din cadrul grupului. Acest lucru se poate întâmpla în special în contextul acțiunilor de reprezentare pentru protecția intereselor colective ale consumatorilor introduse în temeiul Directivei (UE) 2020/1828²⁸, adoptată relativ recent, atunci când consumatorii reprezentați au domiciliul în mai multe țări. Aplicarea mai multor legi materiale tinde să complice evaluarea cauzei, să majoreze costurile și durata litigiului și să aibă un efect de descurajare asupra strategiilor contencioase ale mișcărilor consumatorilor. Pe de altă parte, alternativa, și anume faptul de a supune cererile unor legi aplicabile diferite în funcție de depunerea lor la nivel individual sau în comun în contextul acțiunilor colective în despăgubire, poate afecta previzibilitatea normelor de drept aplicabile și, prin urmare, securitatea juridică.

În ceea ce privește măsura în care Regulamentul Roma II este bine adaptat pentru a trata acțiunile colective în despăgubire, care ar putea implica un număr mare de legi potențial aplicabile, statele membre au exprimat opinii variate în chestionarul din 2023. Deși majoritatea nu au formulat observații sau au considerat că situația actuală este satisfăcătoare²⁹, unele state membre au făcut referire la posibile probleme sau au considerat că soluția constă în împărțirea acțiunii în loturi în funcție de legea aplicabilă relevantă.

Chiar dacă, în această etapă, nu se poate concluziona dacă ar putea exista o soluție diferită de situația actuală care să faciliteze acțiunile colective în despăgubire și, în același timp, să asigure securitatea juridică cu privire la legea aplicabilă, indiferent de procedura aleasă pentru a solicita despăgubiri, ar trebui să se acorde o atenție suplimentară acestei evaluări în contextul unei posibile revizui a Regulamentului Roma II.

4. CONCLUZIE

Luând în considerare experiența practică din cei cincisprezece ani de la intrarea în vigoare a Regulamentului Roma II, pe baza opiniilor colectate de la statele membre și de la părțile interesate, precum și pe baza evaluării acestei experiențe în diferite studii, se poate concluziona că regulamentul funcționează în general bine și este adecvat scopului. Securitatea juridică în ceea ce privește interpretarea regulamentului a fost consolidată și mai mult de apariția hotărârilor CJUE³⁰ și a jurisprudenței naționale.

Cu toate acestea, constatările din prezentul raport evidențiază mai multe aspecte care merită o analiză aprofundată suplimentară pentru a se evalua dacă sunt de dorit ajustări legislative specifice ale Regulamentului Roma II și ce opțiuni ar putea exista pentru a le aborda în mod eficient. Printre aceste aspecte se numără, în special, următoarele:

²⁸ Directiva (UE) 2020/1828 a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2020 privind acțiunile în reprezentare pentru protecția intereselor colective ale consumatorilor, JO L 409, 4.12.2020, p. 1.

²⁹ Un stat membru a indicat că recurgerea la articolul 4 alineatul (3) ar oferi, în mod normal, o soluție.

³⁰ A se vedea se vedea secțiunea 4 din documentul de lucru privind jurisprudența.

- o reevaluare a excluderii din domeniul de aplicare al Regulamentului Roma II a atingerilor aduse vieții private și ale drepturilor referitoare la personalitate, inclusiv calomnia;
- aplicarea Regulamentului Roma II în cazurile în care prejudiciul se produce simultan în multe jurisdicții, ceea ce duce la o posibilă aplicare a mai multor legi naționale în cazul obligației necontractuale (de exemplu cazuri de acțiuni colective în despăgubire și de fapte ilicite comise online, inclusiv încălcări ale drepturilor de proprietate intelectuală online, în special ale drepturilor de autor);
- faptele ilicite care cauzează pierderi pur economice, inclusiv faptele ilicite comise pe piața financiară și răspunderea pentru prospecte.

Pe această bază, pentru a evalua dacă este necesară o modificare legislativă, Comisia va efectua analize suplimentare pentru a examina și, eventual, a pregăti o propunere de modificare sau de reformare a regulamentului în conformitate cu normele privind o mai bună reglementare. În acest context, se pot efectua, de asemenea, analize suplimentare pentru a evalua oportunitatea altor modificări posibile sau, în domeniile în care normele existente sunt pe deplin adecvate, posibile clarificări textuale pentru a facilita aplicarea acestora.